

Въпроси към арх. Надя Стаматова:

1. Строителството през последните години достигна своя бум. Какви са Вашите наблюдения за стила на строителството в морската столица за изминаващата 2008-ма година, съответно при жилищните сгради, търговските центрове и офисите?

Нека да започна с лошото, а после ще кажа за хубавото. Градът ни е заприличал на огромен пачуърк от разноцветни кръпки с топлоизолациите по фасадите, безразборни остъклявания даже и на знакови обекти, безконтролно завземане на пешеходни и градински площи и какво ли не още. На нас, архитектите, ни се забраняват много неща. Например височината на еркер към улицата трябва да бъде минимум 3.20 м над нивото на тротоара. Хайде сега, нека слушателите на радио „Дарик” да се обадят по телефона с адресите на магазини и заведения, чийто козирки са по-ниско от 3.20. Бъдете сигурни, че те не са проектирани от архитекти. Ограничават ни с височина, за да не засенчваме съседните сгради. Какво ще кажат слушателите ви за рекламата, висока цял етаж, неотдавна появила се върху знаковата сграда „Нептун” ? Какво е мнението им за надписа на Кока-кола върху Дома на народния флот до катедралата? Ами че той сменя мащаба на сградата, правейки я да бъде в, така да го наречем, „кукленски мащаб”, защото неволно човек сравнява този надпис с големината на шише.

На фона на всичко това мнението ми за работата на архитектите е много добро. Опитваме се, доколкото инвеститорите ни позволяват, да правим добра архитектура. Не винаги скъпите облицовки означават качествена архитектура. Но и най-добрата архитектура се компрометира, ако строителството е изпълнено с материали, подбрани единствено според евтината им цена. Ето един елементарен пример: фасадите изглеждат по-добре когато дограмата е с тъмни рамки отвън, защото това придава дълбочина. Само че струва на предприемача с 30-40 % повече. Това предопределя цветовото решение на фасадата.

Варна имаше силует на морски град. Сега това не е така, защото действащите през последните 2 десетилетия наредби даваха и все още дават възможност за постигане на максимален застроен обем чрез стръмни покриви. Предприемачите карат нас, архитектите, да усвояваме всеки един възможен кубически дециметър.

Относно търговските центрове. Мисля, че са малко множко за град като нашия. Вторият мол е по-добър от първия. Май трябва да вдигнем лозунг „Всеки нов мол – още по-добър!” ☺.

Въпросът ви е за 2008 година. Тя е година на затишие пред буря. Само изчакайте какво ние, архитектите, ще нарисуваме на картата на Варна на 15 септември 2009 година ! Отсега точим моливите ! ...

2. Пасват ли си старите сгради с новите? Как може да се избегне кичът?

Мисля, че варненските архитекти имат чувство за пасване на новите със старите сгради. Много лесно е да се избегне кичът. Нека инвеститорите да ни имат повече доверие.

Нерядко обаче се случва колеги, доказали професионалните си качества, да произвеждат кич. По този повод ще ви разкажа една истинска случка, звучаща като анекдот. Запитах един професор, когото много уважавам, защо в професионалната си биография не показва нищо построено. Той се засмя и каза, че отдавна се е научил да разграничава секса от любовта. Точно поради тази причина архитектурните изложби, както и архитектурните списания, все повече се превръщат в демонстрация на фотореалистични изображения на това, което ние харесваме, а не на онова, в което то се е превърнало. Когато чуете за варненския архитектурен салон, посетете изложбата ни да видите онова, което ние бихме искали да споделим с вас.

Освен това ми прави впечатление, че много от инвеститорите и по специално тези, които строят сгради, които няма да бъдат обитавани от тях самите, изобщо не подбират проектантите си. Те изобщо не се интересуват какво ще бъде качеството на проекта, смятайки, че всички архитекти произвеждат едни и същи папки. От социалистическо време никой не ни поръчва да проектираме детайлите на сградата, тъй като сега според закона те не са задължителни. Ние не можем да си позволим и да привлечем към проектирането дизайнери и художници, защото инвеститорите отказват да плащат за тяхната работа. В професията все повече навлизат случайни хора, за които тя не е призвание, а само начин за печелене на пари. Казвам това съвсем отговорно не само като практикуващ архитект, а и като университетски преподавател.

3. Кога и как архитектите ще постигнат синхрон между стар и нов стил или подобно нещо е неосъществимо?

За съжаление точно научният институт по паметниците на културата, който се намира в София и чиято работа е точно опазването на паметниците на културата, играе ролята на троянски кон. Налага се ние, варненските архитекти, сами да опазваме старите си сгради точно от института, който не може да устои на инвеститорския натиск. Точно сега във Варна в момента едвам задържахме „изпускането на духа от бутилката”. Ние, архитектите, вместо да се възползваме от възможността да проектираме по-големи сгради в центъра (а в по-груб смисъл разбирайте големи сгради равно на големи хонорари) казахме „не” на инвеститорския натиск. Ние искаме да запазим мащаба на централната градска част, защото той носи специфична атмосфера. Ако слушателите на радио

„Дарик” биха искали да подкрепят нашата подписка за ограничаване на височината на сградите в центъра на града, те могат да направят това в Дома на архитекта на пл. „Мусала”10.

4. Има ли според Вас различни архитектурни подходи в отделните квартали на морската столица? Така например, сигурно в по-скъпите квартали, сградите са в по-естетичен и новаторски стил?

Мисля, че добри в професионално отношение сгради се появиха например в „Бриз”. Обаче инфраструктурата компрометира жилищната среда. Ние, архитектите, изиграхме своя ход. Сега е ред на общината.

Всъщност трябваше да бъде обратното. Подобно на шахматната игра общината трябваше да играе с белите фигури първа, а не да се отбранява с черните.

5. При толкова активно строителство как архитектите спазват определеното задължително пространство между блоковете?

Ние, архитектите, знаем законите и наистина желаем да ги спазваме. Бихме искали те да са по-еднозначни и да нямаме никаква възможност да ги нарушаваме. Случвало се е дори колега да моли експертния съвет да не му се приема проекта, за да може да озапти щенията на инвеститора си.

Проблемът е в това, че за добър архитект предприемачите считат този, който ще успее да прекара проекта си през повече вратички на законите. Проектирането се е превърнало в гигантски слалом между членовете на Закона за устройство на територията, Наредба 7 и специфичните правила за Варна.